

Prohlášení

Prohlášení 02/2021 k novým návrhům ustanovení druhého dodatkového protokolu k Úmluvě Rady Evropy o počítačové kriminalitě (Budapeštská úmluva)

přijato dne 2. února 2021

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů přijal toto prohlášení:

Úvodní poznámky a souvislosti týkající se prohlášení Evropského sboru pro ochranu osobních údajů (EDPB)

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů (EDPB) a orgány pro ochranu osobních údajů v EU pečlivě sledují vývoj druhého dodatkového protokolu k Budapeštské úmluvě a pravidelně přispívají ke konzultacím pořádaným Radou Evropy, jako je každoroční konference „Octopus“. V listopadu 2019 zveřejnil EDPB svůj nejnovější příspěvek ke konzultaci o návrhu druhého dodatkového protokolu¹, kde uvedl, že zůstává „k dispozici pro další příspěvky“, a vyzval k „brzkému a proaktivnějšímu zapojení orgánů pro ochranu údajů do přípravy těchto konkrétních ustanovení, s cílem zajistit optimální pochopení a zvážení záruk v oblasti ochrany údajů“².

V návaznosti na zveřejnění nových návrhů ustanovení druhého dodatkového protokolu k Budapeštské úmluvě³ si proto EDPB opět přeje poskytnout odborný a konstruktivní příspěvek s cílem zajistit, aby byly otázky ochrany údajů řádně zohledněny v celém procesu navrhování dodatečného protokolu, vezmeme-li v úvahu, že zasedání věnovaná přípravě dodatkového protokolu se konají neveřejně a že v mandátu Výboru k Úmluvě o počítačové kriminalitě (T-CY) se nepředpokládá přímé zapojení orgánů pro ochranu údajů do procesu přípravy⁴.

EDPB se dále domnívá, že výše uvedená ustanovení pravděpodobně ovlivní hmotněprávní a procesní podmínky přístupu k osobním údajům v EU, a to i na základě žádostí orgánů třetích zemí, což

¹ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpbcontributionbudapestconvention_en.pdf

² EDPB podporuje postoje a doporučení vyjádřené v tomto předchozím příspěvku a považuje za náležité přepracovat klíčové zásady s ohledem na nejnovější vývoj a zveřejněné nové návrhy ustanovení.

³ <https://www.coe.int/en/web/cybercrime/-/towards-a-protocol-to-the-convention-on-cybercrime-additional-stakeholder-consultations>

⁴ Mandát pro přípravu návrhu Druhého dodatkového protokolu k Úmluvě o počítačové kriminalitě, schválený 17. plenárním zasedáním Výboru k Úmluvě o počítačové kriminalitě (T-CY) dne 8. června 2017, T-CY (2017)3.

koresponduje i s probíhajícími diskusemi na úrovni EU a souvisejícími legislativními iniciativami, které v současné době zvažují spolupracující normotvůrci⁵. EDPB proto vyzývá Evropskou komisi a Evropský parlament, jakož i členské státy EU a národní parlamenty, aby zajistily pečlivou kontrolu probíhajících jednání za účelem zajištění plného souladu plánovaného druhého dodatkového protokolu s *acquis* EU, zejména v oblasti ochrany osobních údajů.

Přístupem k osobním údajům napříč jurisdikcemi se již orgány EU pro ochranu osobních údajů v minulosti zabývaly v rámci různých postojů a stanovisek a EDPB si přeje znovu uvést zejména připomínky pracovní skupiny zřízené podle článku 29 k otázce přímého přístupu donucovacích orgánů třetích zemí k údajům uloženým v jiné jurisdikci, jak je zamýšleno v návrzích prvků dodatkového protokolu k Budapeštské úmluvě o počítačové kriminalitě⁶, jakož i v prohlášení o aspektech ochrany údajů a soukromí přeshraničního přístupu k elektronickým důkazům⁷. Evropský inspektor ochrany údajů vydal stanovisko 03/2019 k mandátu pro účast Komise na jednáních⁸, jakož i stanovisko 7/2019 k návrhům týkajícím se evropských předávacích a uchovávacích příkazů pro elektronické důkazy v trestních věcech⁹. Tyto příspěvky vycházejí rovněž ze stanoviska EDPB 23/2018 k návrhům Komise týkajícím se evropských předávacích a uchovávacích příkazů pro elektronické důkazy v trestních věcech¹⁰.

EDPB si nadále plně uvědomuje, že situace, kdy justiční a donucovací orgány v rámci svého vyšetřování čelí „přeshraniční situaci“, pokud jde o přístup k osobním údajům, mohou být náročnou realitou a uznává legitimní cíl posílení mezinárodní spolupráce v oblasti počítačové kriminality a přístupu k informacím. EDPB zároveň znovu opakuje, že musí být zaručena ochrana osobních údajů a právní jistota, což přispívá k cíli zavést udržitelná opatření pro sdílení osobních údajů se třetími zeměmi pro účely vymáhání práva, která jsou plně kompatibilní se smlouvami EU a Listinou základních práv EU. EDPB dále považuje za zásadní zkonzcipovat přípravu dodatkového protokolu v rámci základních hodnot a zásad Rady Evropy, zejména lidských práv a právního státu.

Pokud jde o „přeshraniční přímý přístup k uloženým počítačovým údajům“ podle čl. 32 písm. b) Budapeštské úmluvy, EDPB zejména potvrzuje, že správce údajů může běžně zveřejňovat údaje pouze po předchozím předložení soudního povolení/příkazu nebo jakéhokoli dokumentu odůvodňujícího potřebu přístupu k údajům a odkazujícího na příslušný právní základ pro tento přístup, předloženého vnitrostátním donucovacím orgánem podle jeho vnitrostátního práva, který upřesní účel, pro který jsou údaje požadovány.

Vzhledem k tomu, že Budapeštská úmluva, stejně jako jakýkoli z jejích dodatkových protokolů, jsou závaznými mezinárodními nástroji, EDPB zdůrazňuje, že v souladu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie „povinnosti, které ukládá mezinárodní dohoda, nemohou mít za následek porušení ústavních zásad Smlouvy o ES, mezi něž se řadí i zásada, že veškeré akty Společenství musí respektovat základní práva, což je podmínkou jejich legality“¹¹. Je proto zásadní, aby vyjednávací strany EU zajistily

⁵ Zejména, ale nikoli výlučně, diskuse o návrzích Komise o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech.

⁶ Připomínky pracovní skupiny zřízené podle článku 29 k otázce přímého přístupu donucovacích orgánů třetích zemí k údajům uloženým v jiné jurisdikci, jak je zamýšleno v návrzích prvků dodatkového protokolu k Budapeštské úmluvě o počítačové kriminalitě ze dne 5. prosince 2013.

⁷ Prohlášení pracovní skupiny zřízené podle článku 29 o aspektech ochrany osobních údajů a soukromí přeshraničního přístupu k elektronickým důkazům ze dne 29. listopadu 2017.

⁸ Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů 3/2019 týkající se účasti na jednáních s ohledem na druhý dodatkový protokol k Budapeštské úmluvě o počítačové kriminalitě.

⁹ Stanovisko Evropského inspektora ochrany údajů 7/2019 k návrhům týkajícím se evropských předávacích a uchovávacích příkazů pro elektronické důkazy v trestních věcech.

¹⁰ Stanovisko 23/2018 k návrhům Komise týkajícím se evropských předávacích a uchovávacích příkazů pro elektronické důkazy v trestních věcech ze dne 26. září 2018.

¹¹ Viz spojené věci Soudního dvora EU C-402/05 P a C-415/05 P, Kadi v. Rada, ECLI:EU:C:2008:461 – bod 285.

soulad ustanovení dodatkového protokolu s *acquis* EU v oblasti ochrany údajů, aby byla zajištěna jeho slučitelnost s primárním a sekundárním právem EU.

S ohledem na časový rámec konzultačního procesu se tento příspěvek EDPB zaměří na předběžné posouzení nových návrhů ustanovení druhého dodatkového protokolu k Budapeštské úmluvě, které nebyly předmětem předchozích konzultací se zúčastněnými stranami:

- Společné vyšetřovací týmy a společná vyšetřování
- Urychlené zpřístupnění uložených počítačových údajů v případě mimořádné události
- Žádost o registraci jména domény

EDPB opět chápe, že o zvláštních ustanoveních o ochraně osobních údajů se stále diskutuje. EDPB je i nadále k dispozici pro další příspěvky a vyzývá k včasnému a proaktivnějšímu zapojení orgánů pro ochranu údajů do přípravy těchto zvláštních ustanovení, aby bylo zajištěno optimální pochopení a zvážení záruk v oblasti ochrany údajů.

Předběžný návrh ustanovení o společných vyšetřovacích týmech a společných vyšetřováních (SVT) (článek 3), o žádosti o informace týkající se registrace jména domény (článek 6) a o urychleném zpřístupnění uložených počítačových údajů v případě mimořádné události (článek 7)

Na základě svého předběžného posouzení doporučuje EDPB dále prozkoumat předběžný návrh ustanovení s ohledem na následující prvky.

EDPB konstatuje, že žádosti jak o informace týkající se registrace jména domény, tak o urychlené zpřístupnění uložených počítačových údajů v naléhavých případech jsou žádostmi nezávaznými a že důvody pro odmítnutí vyhovět žádosti nejsou jasně definovány, zatímco možnost spoléhat se na právní předpisy dožádané smluvní strany při odmítnutí takové spolupráce, včetně důvodů pro odmítnutí stanovených ve smlouvách o vzájemné právní pomoci, je rovněž nejasná¹². EDPB v této souvislosti připomíná, že podmínky, za kterých musí poskytovatelé služeb elektronických komunikací nebo subjekt poskytující služby doménových jmen takový přístup poskytovat, musí být stanoveny zákonem, aby bylo zajištěno, že se zpracování bude opírat o jasný právní základ.

EDPB dále odkazuje na svůj předchozí příspěvek, aby znovu uvedl, že s výjimkou náležitě odůvodněných naléhavých případů¹³ a na základě judikatury Soudního dvora Evropské unie¹⁴ má EDPB za to, že by se typ žádajících orgánů, které mohou takovou žádost vydat, měl omezit na státního zástupce, soudní orgán nebo jiný nezávislý orgán. EDPB se rovněž domnívá, že systematické zapojení soudních orgánů dožádaných stran je zásadní pro zajištění účinného přezkumu požadavků podle Úmluvy a pro zachování uplatňování zásady oboustranné trestnosti v oblasti soudní spolupráce.

EDPB v této souvislosti připomíná, že cílem zásady oboustranné trestnosti je poskytnout další záruku, která zajistí, aby se strana nemohla při uplatňování trestní sankce spoléhat na pomoc druhé strany, v jejímž právu tato sankce neexistuje. Kromě zajištění dodržování práv jednotlivců a řádného procesu v předpokládaném mechanismu soudní spolupráce poskytuje tato ochrana také základní záruku týkající se procesních podmínek přístupu k jejich osobním údajům. Jak již bylo zmíněno v předchozím

¹² Návrh čl. 6 odst. 2 odkazuje například na „přiměřené podmínky stanovené vnitrostátními právními předpisy“.

¹³ EDPB bere na vědomí, že pojem mimořádná událost je zmíněn ve smyslu odstavce 1 návrhu ustanovení o vzájemné pomoci v případě mimořádných událostí, a domnívá se, že rozsah této situace může být dále vyjasněn a formulován.

¹⁴ Viz společné věci Soudního dvora EU C-203/15 a C-698/15, Tele2 Sverige AB, ECLI:EU:C:2016:970 – bod 120.

příspěvků, v souvislosti s bezpečností zpracování údajů sbor EDPB vyzývá výbor T-CY, aby jako zvláštní záruky v oblasti ochrany údajů zvažil mechanismus pro bezodkladné oznamování porušení údajů, které by mohlo vážně narušit práva a svobody subjektů údajů. Narušení osobních údajů by skutečně mohlo mít pro dotyčné jednotlivce řadu významných nepříznivých účinků.

V souvislosti s prozatímním návrhem ustanovení o žádosti o informace týkající se registrace jména domény zdůrazňuje EDPB, že tyto informace zahrnují osobní údaje, a proto jakýkoli mezinárodní nástroj stanovující hmotné a procesní podmínky přístupu k těmto údajům musí být pro strany, které jsou členy Evropské unie, v souladu s primárním a sekundárním právem EU.

V souvislosti s prozatímním návrhem ustanovení o „zrychleném zpřístupnění uložených počítačových údajů v případě mimořádné události“ (článek 7) EDPB poznamenává, že v závislosti na tom, jak ho každá strana použije, může toto nové ustanovení zahrnovat přímé zpřístupnění údajů o obsahu. EDPB rovněž bere na vědomí, že dožádaná smluvní strana může po zpřístupnění údajů požadovat poskytnutí řádné žádosti o vzájemnou pomoc (čl. 7 odst. 5). V tomto posledně uvedeném případě však v zamýšleném protokolu neexistuje žádný závazek stran vymazat údaje nebo je nepoužít jako důkaz, pokud dožádané orgány na základě doplňujících informací získaných v žádosti o řádnou vzájemnou pomoc dospějí k závěru, že nebyly splněny podmínky pro zpřístupnění údajů. Právní důsledky pro zpřístupněné údaje, jakmile se nacházejí v žádající zemi, se tedy zdají být zcela ponechány na uvážení vnitrostátního práva dané země. Nedostatečný závazek na úrovni protokolu proto s sebou nese riziko, že pokud jde o zpracování již zpřístupněných osobních údajů, toto ustanovení bude zbaveno jakéhokoli ochranného účinku.

EDPB nakonec zdůrazňuje požadavek podle čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv EU¹⁵, podle něhož veškerá omezení výkonu práv a svobod uznaných Listinou podléhají zásadě proporcionality a mohou být uplatněna, pouze pokud jsou nezbytná. Aby byly právní předpisy EU zákonné, musí návrh ustanovení zamýšleného protokolu splňovat tento požadavek. Ten se pak bude týkat osobních údajů obsažených jak v žádosti, tak v odpovědi na tuto žádost. **EDPB je proto obzvláště znepokojen zněním návrhu čl. 6 odst. 3 písm. c) a návrhu vysvětlující zprávy, odstavcem 13, které ve vztahu k tomuto ustanovení zřejmě naznačují, že by žádající smluvní strany třetích zemí podle zamýšleného protokolu nebyly povinny dodržovat zásadu proporcionality při zasílání žádostí členskému státu EU.** Kromě toho není zcela jasná možnost se podle těchto ustanovení dovolávat zásady proporcionality jako důvodu pro zamítnutí.

Není rovněž jasné, zda by strany byly vázány povinnostmi zajistit v souvislosti se zamýšleným protokolem podmínky a záruky stanovené v článku 15 Budapeštské úmluvy¹⁶. **EDPB doporučuje vyjasnit, že povinnosti stanovené v článku 15 Budapeštské úmluvy plně platí i v souvislosti s touto přeshraniční spoluprací.**

Ustanovení o zárukách v oblasti ochrany údajů

EDPB považuje za zásadní, aby byl prozatímní zveřejněný text doplněn zvláštními ustanoveními o zárukách v oblasti ochrany údajů, která musí být následně posouzena společně s dalšími ustanoveními, aby bylo zajištěno, že se návrh dodatkového protokolu promítne do udržitelného ujednání o sdílení osobních údajů se třetími zeměmi pro účely vymáhání práva, plně kompatibilního se smlouvami EU a Listinou základních práv.

Již stanovení procesních podmínek pro přístup k osobním údajům v prozatímním návrhu ustanovení o požadavcích na informace týkajících se registrace jména domény a urychleném zpřístupnění

¹⁵ Viz také čl. 8 odst. 2 Evropské úmluvy o lidských právech.

¹⁶ Viz zejména čl. 6 odst. 4 v závorkách.

uložených počítačových údajů v případě mimořádné události může mít dopad na úroveň ochrany osobních údajů a je možné, že bude nutné tato ustanovení rovněž pozměnit s cílem zajistit operativní uplatňování příslušných záruk v oblasti ochrany údajů. **V tomto ohledu by EDPB rád znovu zdůraznil nutnost, aby se záruky v oblasti ochrany údajů vztahovaly na jakoukoli výměnu osobních údajů v rámci zamýšleného protokolu¹⁷, a to i v souvislosti s předáváním osobních údajů¹⁸.**

EDPB se domnívá, že konkrétní ustanovení o zárukách v oblasti ochrany údajů musí odrážet klíčové zásady, zejména zákonnost, spravedlnost a transparentnost, omezení účelu, minimalizaci údajů, přesnost, omezení ukládání, integritu a důvěrnost. Stejně tak by EDPB rád zdůraznil význam zajištění základních práv jednotlivce (přístup, oprava, výmaz), kdy jsou jakákoli omezení redukována zásadou proporcionality, a pro subjekty údajů při porušení záruk v oblasti ochrany údajů existuje účinná soudní náprava. Uplatňování těchto práv rovněž vyžaduje oznámení subjektu údajů, a to přinejmenším v momentě, kdy už to neohroží vyšetřování. Tyto zásady, práva a povinnosti jsou rovněž v souladu s modernizovanou Úmluvou Rady Evropy o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů (Úmluva 108+), jejímiž stranami je rovněž mnoho smluvních stran Budapeštské úmluvy o počítačové kriminalitě. V souladu s Úmluvou 108+ by se měly vztahovat na všechny orgány zpracovávající údaje v rámci žádající strany, aby byla zajištěna kontinuita ochrany. **EDPB odkazuje na svůj příspěvek v rámci veřejné konzultace v roce 2019, kde jsou uvedeny další podrobnosti o požadavcích EU v tomto ohledu¹⁹.**

EDPB znovu opakuje, že je důležité do procesu přípravy dodatkového protokolu zapojit orgány pro ochranu údajů a že je připraven přispět a pomoci výboru T-CY při přípravě prozatímního textu ustanovení o zárukách v oblasti ochrany údajů.

Za Evropský sbor pro ochranu osobních údajů

předsedkyně

(Andrea Jelinek)

¹⁷ Ustanovení čl. 6 odst. 4 zřejmě omezuje použití záruk, stejně jako článek 15 Úmluvy, pouze na zpřístupněné informace, a nikoli na osobní údaje uvedené v žádosti.

¹⁸ Podle návrhu vysvětlující zprávy, odstavce 9, se toto druhé ustanovení může či by se mělo vztahovat pouze na předávání osobních údajů v rámci společných vyšetřovacích týmů.

¹⁹ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpbcontributionbudapestconvention_en.pdf